Zajednica za studij sastojat će se iz jezgre od pet ili šest nastanjenih stručnjaka, koji će biti pozvani da u Centru žive kroz dvije ili tri godine. Ovima će se priključiti nekih desetak stručnjaka koji će biti pozivani u stanovito vrijeme za jednu godinu. Od vremena do vremena dolazit će posebni gosti za jedan ili dva tjedna, da žive povučeno u duhovnoj zajednici.

Zajednica će predstavljati brojne univerze kao i mnoge različite grane znanosti, konfecije i nacije. Program studija bavi se ekumenskom metodologijom bez konkretnog ekumenskog cilja. Tjedni kolokvij omogućit će diskusije o temama od općeg interesa. »Činjenica da će različite crte znanosti i pobožnosti, znanja i vjere, razuma i srca, koje su tako često bile odvojene, ovdje biti stapane u jedinstvo«, pokazuje se kao jedna od novosti ovoga nacrta.

Sav kompleks zgrade trebalo bi da bude posvećen u rujnu 1970.

O. F. Carev

NA ADRESU NAŠIH REDOVNICA

(Problem djevojaka, što dolaze sa sela u gradove)

Bilo je to, zabilježio sam, baš na treću nedjelju po Uskrsu. Dan je bio lijep i sunčan. A ja upravo tih dana obavljao, privatno, svoje godišnje duhovne vježbe. I molio, iza ručka, krunicu oko crkve.

U dvorište pred crkvom ušle su, malo nesigurno, četiri crnomanjaste, mršave, djevojke. I zaputile se ravno u crkvu. Odmah sam pomislio: mora da su Hercegovke. Valjda došle u Dubrovnik da traže posla. Ili već rade: negdje u gradu.

Ušao sam za njima u crkvu da ih upitam, koga traže: treba li im štogod. Sve četiri klečale su, jedna do druge, u prvoj klupi s desne strane.

»Vi ste Hercegovke?« rekao sam im. »Mi smo iz Duvna!« odgovorila je jedna. »Radite ovdje?« priupitao sam dalje. »Na Rudinama!« Tako se zove poljoprivredni kombinat u neposrednoj blizini Dubrovnika. »Oko zemlje?« »Jest!« »Pa došle malo u crkvu?« »Jesmo!« »E, to je lijepo. Samo pazite na sebe!« pokušao sam da ih svjetujem. »Držite se crkve! Pišite kući!« Bio sam radoznao, pa sam ih upitao: »A iz koje ste župe?« »Iz Bukovice!« »A, znam ja, gdje je Bukovica. Bilo je dosta vaših, bivših, duvanjskih župnika, dugo, sa mnom u Zenici!«

Uto sam opazio jednoj od njih u ruci i molitvenik. Onaj mali, brošurani, istarski, Milanovićev. »A, ti imaš i molitvenik!« rekao sam joj. »Tako valja!« Druga je nato upala: »A bi li ste nam mogli dati kakvu knjigu, da čitamo? Nama ih je naš župnik kod kuće uvijek davao. Vazdan smo čitale!« »Pa, naći ću vam štogod. Samo, dođite iza prvoga, dok se ovamo vrati jedna sestra učiteljica!« »I ja imam sestru u samostanu!« primjećuje treća od njih: najstarija po izgledu. »Kod kojih sestara?« »Kod Kćeri Božje Ljubavi!« »Je li istom kandidatica, ili je već sestra?« »Sestra!« »Kako joj je ime?« »Ines!« »E, pa što onda ne odete u Lapad? Tamo su »Kćeri Božje Ljubavi«. Odmah im otidite! Ima tamo i učiteljica, i profesorica. Bit će im drago. One će vam naći i knjiga!« »Hoćemo!«

I ostale su u crkvi. A ja sam izišao i nastavio šetati.

Nije mi trebalo bolje konsideracije za duhovne vježbe taj dan. Ni bolje pastoralne lekcije. Ni do danas je — a ima otada skoro dvije godine — nijesam zaboravio.

Naša je to sramota, pomislio sam u sebi. Zar je zbilja trebalo, da se ove sirote djevojke ovako same otimlju i hrvu za svoju vjeru i nevinost, usred jednoga katoličkog Dubrovnika? U gradu punu crkava i punu samostana! I onih ženskih! I šta li će još s njima biti, ovdje u tuđini: daleko od njihova Duvna, gdje su svake nedjelje išle u crkvu i svaki dan, na paši, čitale dobre knjige? Nitko za njih ovdje ni ne zna. Nitko ih ne vodi ni u evidenciji. Nitko se za njih ni ne brine. Nikakve preporuke nijesu sa sobom donijele. Nitko im nije dao adrese nijednoga dubrovačkog samostana ni župe. Baš su kao »ovce bez pastira« (Mat 9, 36), a pred vučjim raljama!

Pun je danas Dubrovnik tih vučjih ralja. A nije samo Dubrovnik. I Split su ih, i Zadar, i Makarska, i Šibenik, i Hvar, puni. Gdjegod ima turizma i stranaca. A puni su ih i Zagreb, i Beograd, i Sarajevo, i Rijeka. I svi ti naši gradovi i gradići s industrijom, s lukama, s tvornicama, sa plažama i korzima, s krčmama i buffetima, s hotelima A, B, C kategorije. Sve to ništi nevinosti, jede duše, ubija vjeru i moral.

Još dobro, da su se naše Duvanjke namjerile — valjda posredstvom nekoga svoga mještanina, koji je prije njih došao u Dubrovnik — na poljoprivredno dobro i da su ostale, sve četiri, skupa, pa makar i u barakama. Čuvat će barem jedna drugu. Dobro da nijesu otišle tražiti kruha u kakav hotel.

Povezao sam odmah s tim i jedan svoj raniji doživljaj: iz vlaka pred Dubrovnikom. Sa mnom je u kupeu sjedio jedan Dubrovčanin: mlađi, pristojan čovjek. A koridorima vagona prolazile su svaki čas neke mlade djevojke, nasmijane i prilično slobodna vladanja. »Hercegovke!« veli moj suputnik. »Vraćaju se u Dubrovnik od kuća, gdje su božićevale. Sve se to pokvarilo po dubrovačkim hotelima. Služe kao sobarice. Dospiju u Dubrovnik sa sela: naivne i neiskusne. Pa ih bezdušni turisti-stranci zavedu i upropaste. I sve se to onda bavi prostitucijom. Ja sam soboslikar. Radim mnogo po hotelima. Gledam sve to svojim očima!«

Tragedija, eto, do tragedije. I socijalna, i moralna, i religiozna. Tragedija s mnogo lica i s mnogo varijanata, ali uvijek s istim finalom. I s istom problematikom. Nenadan prijelaz iz patrijarhalnog i na tradicije oslonjenog sela u emancipiranu, mondenu i pokvarenu, gradsku okolinu. A bez zaštite. A brzo to obično ide. I fatalno svršava. Gore postanu te nekada nevine seoske djevojke i od gradskog polusvijeta. Nemaju više oslona, na koji su se bile naučile, u obitelji i selu. Nemaju za sobom ni roditelja, ni rodbine. Nemaju ni dovoljno inteligencije ni kritična i autokritična osjećaja. U svojoj, pomalo djetinjskoj, naivnosti i neiskustvu potpuno su nemoćne ne samo prema rafiniranoj zavodničkoj zloći bezdušnika, nego i prema lažnom sjaju grada: njegovih »čari« i njegovih ljubavi. A kad su se jednom zakotrljale niza stranu, onda to dalje ide surovom logikom krvi, puti i mladosti: do konačne moralne propasti i razočaranja. Redaju se

i mijenjaju ljubavnici i priležnici kao košulje. Bivše seljačke djevojke »preotimaju« jedna drugoj »muškarce« isto onako ležerno, kao što djeca kradu jedno drugome kolače i bombone.

Tako je po gradovima. A tako je — i gore — i u inozemstvu: kod naših radnika u emigraciji. Čitali smo i čitamo o tom i u našoj štampi. I izjave svećenika-dušobrižnika, i ispovijesti djevojaka: kandidatkinja za vodu i za otrov; žrtava tuđe bezdušnosti i vlastite lakoumnosti i duhovne bijede.

Samo, nešto se u tom pogledu mora učiniti. I u inozemstvu, i po našim gradovima. Na organiziranoj bazi. A ja se nikako, kad o tom mislim, ne mogu oteti dojmu da bi se tu u prvom redu morali angažirati naši ženski redovi i samostani. Sekularni instituti »ex professo« i u najširem opsegu. I specifičnim, organiziranim, akcijama. Ali i naši zatvoreni samostani: barem tako, da postanu neke vrsti prihvatilišta i savjetovališta za djevojke iz provincije, koje dolaze u grad za poslom i zaradom. U svakom većemu gradu morali bismo imati barem jedan takav samostan. Pa da se za nj zna. I iz informacija u dijecezanskim listovima, i u katoličkoj štampi. Kako bi župnici i svećenici, po svim našim krajevima, znali njegovu adresu i mogli uputiti djevojke, koje se spremaju u taj grad na posao, na koga će se obratiti. A takvi samostani morali bi opet imati svoje svjetovnjačke pomagače i pomagačice, suradnike i suradnice, laičke apostole i apostolice, osobito među katoličkim ženama.

To se zna, da takvi samostani neće moći biti ni besplatni hoteli za žene i djevojke bez posla, ni uredi za namještenje i radno posredovanje. Za to nemamo danas još ni zakonskih mogućnosti ni materijalnih sredstava. Ali mogli bi, u najmanju ruku, biti neka vrst patronaža i, prije svega, moralnih ispomoćišta ugroženim djevojkama dobre volje, osobito onima, koje dolaze sa sela. A mogli bi, ponešto — iz privatne inicijative — posredovati i pri traženju posla pridošlicama. Netko bi ih zamolio, da mu nađu čestitu kućnu pomoćnicu; netko bi ih obavijestio da je negdje slobodno jedno zgodno mjesto za djevojku; netko bi možda pristao, i da, dan dva, primi, »na put Božji«, i u kuću neku djevojku, koja bi inače ostala na ulici. I malo prenoćište morao bi imati takav samostan: da u njemu djevojke — uz neku minimalnu odštetu, ili uz obvezu, da u samostanu rade — mogu i ostati, dok ili nešto ne nađu ili se ne vrate kući. I svoju malu kolodvorsku, laičku, misiju.

Uostalom, ovo je samo ideja. Nađe li se zgodnije rješenje, još bolje. Ali barem nešto morali bismo svakako učiniti. Morali bismo stvar staviti na dnevni red.

Bez toga ćemo i dalje svaki dan slušati priče i iz Zagorja, i iz Međimurja, i iz Like, i od drugdje, o djevojkama, koje hrpimice odlaze u grad ili u inozemstvo, još uvijek poštene i nevine, a dolaze kući na dopust, ili se i definitivno vraćaju u zavičaj bilo kao propale žene, bilo s nezakonitim djetetom u naručju.

Naši ženski redovi nemaju više ni škola ni bolnica, pa zašto koji od njih ne bi sebi potražio novi, aktualan, karitativno-odgojni i apostolski djelokrug i na ovom polju?

vjerna slika izvornika.« Materijal je obilan. Sadržaj interesantan — za otkriti čistu političku stvarnost u onoj ljutoj borbi hrvatskog osvješćenja Dalmacije protiv tuđinskog autonomaštva i narodnih renegata. Pavlinović je bio izvanredan govornik: osvajao je mase. On je bio kao vulkan neiscrpiv u incijativama, pa je nizao pobjede na pobjede. Doživio je trijumf hrvatske narodne misli u Dalmaciji. Časno je i sjajno izvršio svoju životnu misiju. Mlad je umro-ali je ostavio sporenim aere perennius: na Jadranu hrvatski narod je svjestan da na njegovu moru, kako pjeva Nazor-još je tu-Zvonimirova lađa!

Učena gđa prof. Eta Zelić-Bučan, objelodanivši dva dragocjena djela o **Korespodenciji Mihovila Pavlinovića** dokazala je da je **Pavlinović spasio Dalmaciju,** sa svojim drugovima iz Preporoda, **Hrvatskoj na Jadranu.** Njezino djelo od **srca preporučam.**

dr Ivo Perinić

ZA PASTORALNU PRAKSU

Danas iza Koncila svi naši bogoštovni čini u Crkvi sve više bogate se novim obredima i tako vjernicima postaju sve privlačiviji, samo ako nastojimo da ih do u tančine izvedemo, a i vjernicima protumačimo.

Ovdje posebno hoću da istaknem sakrament sv. Krštenja i vjenčanja. Oni nam opet savršeno ističu snagu zajedništva djece Božje u krilu Kristove Crkve.

Ali još bi nešto trebalo učiniti nakon obavljenih obreda u crkvi. Mi tomu malo posvećujemo pažnje, a za stranke je to od velikoga značenja i ostavlja još jači pečat uspomene na primanje i značenje ovih svetih sakramenata.

Mnogo znači kako ćemo stranke primiti u našem župskom uredu iza obavljenih obreda u crkvi.

Kako bi to bilo lijepo, da u uredu pripremimo pokriven stol, na njemu vaza cvijeća, servis sa malo pića i sitne meze. Njih bi župnik primio za taj stol, nazdravio i čestitao. I oni bi tu odsjeli dok župnik bude bilježio u matice što je za zabilježiti.

Ovo bi bilo malo veselje Crkve i župske zajednice.

Zato će župnik nastojati, da se najavi dan krštenja i vjenčanja. Na krštenje će doći i otac djeteta.

Danas skoro svatko na dan krštenja svoga novoga člana pripremi slavlje i u svojoj obitelji. Na ovo slavlje dolazi: kum, žena koja je dijete nosila u crkvu i još najbliža rodbina. Često pozovu i župnika. Prisutnost župnika-svećenika koji je dijete krstio — daje opet posebni svečani ton tomu događaju. Zato neće taj poziv lako odbiti. Isto tako, župnik će barem drugi dan iza vjenčanja, poći u kuću mladenaca i čestitati njihovim roditeljima i njima, pogotovu ako je mlada došla iz druge župe gdje je i vjenčanje obavljeno. Mi ne znamo koliko gubimo s ovim propustima.

Pa i pristoji se da župnik kao otac župske zajednice najviše očituje svoje veselje nad novim članom i novom obitelji ove zajednice.

Kad budemo istraživali povijest krsnih slava kod istočne crkve, pa i negdje kod nas katolika gdje su pomiješani sa Pravoslavcima, onda ćemo još bolje uvidjeti, da ovo sve ima svoj duboki religiozni razlog i smisao.

fra Kamilo Milas, župnik